

УДК 811.112.2'342.9:808.51

DOI: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.1.2022.263096>

О. О. Вольфовська

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: olga.volfovsk@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9877-8838>

НІМЕЦЬКОМОВНА ІНАВГУРАЦІЙНА ПРОМОВА ТА ЇЇ ПРОСОДИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ

Abstract

The article highlights the results of the study conducted to disclose the rhetorical potential of prosody in an inaugural speech. The material for the study was the speech delivered in 2017 by the President of the Federal Republic of Germany Frank-Walter Steinmeier. In this paper, prosody is considered from the standpoint of pragmaphonetics as one of the effective rhetorical means of persuasion, which not only forms the expressiveness of speech and makes political speeches more attractive to listeners, but also helps to achieve pragmatic goals of the speaker.

The article analyzes the peculiarities of functioning of certain prosodic means (stress, pausation, speech melody, tempo and rhythm) during a politician's public speech and defines the role of prosody in the implementation of functions specific to inaugural rhetoric. Through changes in the prosody of the speech some prosodic contrasts are created, which perform an expressive function, provide contact between the speaker and the audience, allow to avoid monotony and further enhance certain fragments of the message, thus drawing the listeners' attention to the key concepts of the speech.

According to the results of the experimental phonetic research, the importance of modifications of prosodic parameters for the realization of the communicative intentions of the speaker has been illustrated on the example of some fragments of the German president's inaugural speech. It has been found that in order to increase the listeners' attention, the speaker uses such prosodic means as more frequent emphasis, slowing tempo, frequent use of longer pauses, and speaking fragments of the message in an extended tone range.

Key words: inaugural speech, rhetorical means of persuasion, pragmaphonetics, prosody, prosodic contrast.

Анотація

Стаття висвітлює результати дослідження, проведеного з метою вивчення риторичного потенціалу просодії в інавгураційній промові. Матеріалом для дослідження обрано промову, виголошену президентом Федеративної Республіки Німеччини Франком-Вальтером Штайнмаєром у 2017 році. У роботі просодію розглянуто з позицій прагмафонетики як один із дієвих риторичних засобів переконання, що не лише формує виразність мовлення та робить виступ політика більш привабливим для слухачів, але й сприяє досягненню прагматичних завдань промовця.

У статті проаналізовано особливості функціонування окремих просодичних засобів (акцентуації, паузації, мелодики, темпу і ритму) під час публічного виступу політика, а також визначено роль просодії в реалізації специфічних для інавгураційної риторики функцій. Саме за допомогою змін у просодичному оформленні виступу створено просодичні контрасти, які виконують експресивну функцію, забезпечують контакт між промовцем і аудиторією, дозволяють уникати монотонності та додатково підсилювати окремі фрагменти повідомлення, привертаючи таким чином увагу слухачів до ключових понять виступу.

За результатами експериментально-фонетичного дослідження на прикладі окремих фрагментів інавгураційної промови німецького президента проілюстровано значення модифікацій просодичних параметрів для реалізації комунікативних намірів промовця. Установлено, що з метою активізації уваги слухачів мовець використовує такі просодичні засоби: більш часте наголошення й пов'язане з ним подрібнене членування мовленнєвого потоку, сповільнення темпу мовлення, триваліші паузи, а також промовляння фрагментів повідомлення в розширеному тональному діапазоні.

Ключові слова: інавгураційна промова, риторичні засоби переконання, прагмафонетика, просодія, просодичний контраст.

Вступ

Політична комунікація з притаманним їй високим ступенем мовленнєвого впливу представляє значний інтерес для наукових розвідок не лише в галузі політології та соціології, але і філології. Важливість вивчення мовознавчих аспектів виступів політиків пояснюється тим, що мова та мовлення відіграють важливу роль у реалізації головних завдань політичної комунікації – переконання виборців, отримання й утримання влади. Крім того, мовлення впливає на формування публічного образу політичного діяча, оскільки в комплексі з іншими невербальними та екстралінгвістичними факторами багато говорять про самого оратора, його ставлення до публіки, комунікативної ситуації, предмета повідомлення, а успіх політичної промови значно залежить від уміння мовця вигідно подати інформацію.

Високий маніпулятивний потенціал політичних текстів визначається інтенціональністю самого політичного дискурсу, у зв'язку із чим мова розглядається як важливий “інструмент політичної дії” (Шейгал, 2002). Вивченням фонетичних засобів маніпулятивного впливу на аудиторію займається відносно молода лінгвістична дисципліна – прагмафонетика, у фокусі уваги якої знаходиться проблема вибору фонетичних засобів, що сприяють досягненню прагматичних цілей мовця, формують виразність мовлення та роблять виступи привабливими для слухачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Запропонована стаття виконана в руслі сучасних прагмафонетичних досліджень (Сейранян, 2016; Фрейдіна, 2016), а підняті в ній питання вписуються в коло проблем політичної лінгвістики, що активно розробляються як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями, починаючи із середини минулого століття.

Дослідження президентського дискурсу відбуваються в декількох основних напрямках, зокрема, вивчають жанрову стратифікацію президентського дискурсу (Савчук, 2018) та описують структурні, функціональні й мовні характеристики президентських промов (Стрій, 2017), аналізують ідіостилі окремих президентів (Євтушина & Дідур, 2020; Петлюченко, 2016), визначають засоби переконання та маніпулятивного впливу в мовленні перших осіб держав (Долинський, 2021; Мілова & Стеценко, 2017; Шаповалова & Витютнева, 2015).

Інавгураційна промова як різновид епідейктичного політичного дискурсу неодноразово ставала об'єктом вивчення. Проте, слід зазначити, що більшість досліджень виконано на матеріалі інавгураційних промов президентів США (Андрущенко, 2017; Аникян, 2021; Білоніжка & Чіжова, 2021; Долинський, 2021; Дячук, 2018; Campbell & Jamieson, 2017 тощо), що не дивно, оскільки в Сполучених Штатах як державі з розвиненим інститутом президентства традиція інавгураційних звернень нараховує вже понад двісті років, що дозволяє говорити про сформований канон інавгураційних промов у цій країні (Аникян, 2021). В українській науці останнім часом з'являються політологічні (Мілова & Стеценко, 2017) та лінгвістичні (Євтушина & Дідур, 2020; Стрій, 2017) праці, присвячені аналізу інавгураційних промов президентів України, а також вивченню інавгураційної риторики в зіставному аспекті (Нестеренко, 2017; Петлюченко, 2016; Семотюк & Мараховська, 2011).

Інавгураційні звернення президентів Німеччини на сьогодні мало досліджені, насамперед у прагмафонетичному аспекті. Не розв'язаним залишається питання ролі просодії в реалізації специфічних функцій інавгураційної промови. Саме тому вважаємо за необхідне проаналізувати німецькомовні інавгураційні промови з акцентом на просодичному складнику мовлення політика.

Актуальність роботи полягає насамперед у тому, що вона виконана в руслі сучасних лінгвістичних студій, спрямованих на вивчення особливостей функціонування

мовних одиниць, зокрема одиниць просодичного рівня, у конкретних комунікативних ситуаціях. Залучення даних фонетичних досліджень до аналізу мовлення політиків розширює знання про політичне красномовство. Крім того, розкриття риторичного потенціалу, закладеного в просодії, має надзвичайне значення для розвитку культури усного мовлення, оскільки милозвучність є важливою частиною соціокультурної компетенції мовців.

Вивчення просодичного складника інавгураційної промови як жанрового різновиду президентського дискурсу має на **меті** виявити та описати просодичні параметри, які сприяють реалізації комунікативних намірів промовця. Досягнення поставленої мети передбачало виконання низки **завдань**: аналіз функцій інавгураційної промови як жанру президентського дискурсу; визначення перцептивних й акустичних параметрів просодії тексту німецькомовної інавгураційної промови; виокремлення та опис основних просодичних засобів, що мають найбільше прагматичне навантаження.

Дослідження виконано із залученням **методів** прагматичного й акустичного і фонетичного (перцептивного, аудитивного й акустичного) аналізу мовлення політика для поетапного вивчення просодії інавгураційної промови та закладеного в ній прагматичного потенціалу.

Виклад та обговорення основного матеріалу дослідження. Аналізуючи інавгураційні промови німецьких президентів, необхідно зважати на специфіку інституту президентства в Німеччині. Так, згідно з Основним Законом ФРН президент є главою держави, проте не представляє жодну з трьох гілок влади (законодавчу, виконавчу чи судову), а уособлює єдність країни. Політичні права президента Німеччини суттєво обмежені. Він може ухвалювати політичні рішення в кризових ситуаціях, проте його головним обов'язком залишається виконання представницьких функцій у країні та за її межами (Grundgesetz, Art. 54-61).

Хоча Конституція прямо не забороняє президентові висловлювати власну політичну позицію, проте здебільшого президенти Німеччини утримуються від висловлювань щодо актуальних політичних питань та займають нейтральну позицію щодо завдань і діяльності окремих політичних партій та інших організацій. Такий статус президента, безумовно, відображається на змісті його промов, які є одним із найдієвіших інструментів у розпорядженні голови держави. У своїх промовах президент Німеччини може звернути увагу суспільства й представників уряду, партій, спілок на певні теми й проблеми в політиці та суспільстві.

Вступ на посаду президента традиційно розпочинається з клятви та виголошення інавгураційної промови, яка є важливою частиною інавгураційного ритуалу. Саме тому всі складники церемонії інавгурації – час, місце, обстановка, присутні – мають значення, а фокус уваги зміщується зі змісту промови на сам факт її виголошення (Шейгал, 2002). На високий ступінь ритуалізації інавгураційної промови вказують більшість дослідників президентської риторики, зокрема О. М. Афанасьєва (2021, сс. 247-252), Т. С. Аникян (2021), О. Й. Шейгал (2002) та ін., уважаючи інавгураційну промову не стільки мовленнєвим явищем, скільки однією із форм символічної політичної дії (Петлюченко, 2016, с. 147).

Як традиція та частина політичного ритуалу інавгураційна промова займає особливе місце серед жанрів політичного дискурсу, вона позбавлена інформаційної новизни, є передбачуваною, має стандартну форму та виконує низку важливих функцій: інтегративну (об'єднання суспільства на новому етапі розвитку країни), інспіративну (формування цінностей, заклик до кращого майбутнього, створення піднесеного настрою), декларативну (проголошення принципів, якими новообраний президент керуватиметься під час своєї діяльності), перформативну (присягання на

вірність народів та переконання слухачів у здатності новообраного президента бути гідним лідером) (Шейгал, 2002). Саме перформативна функція вважається провідною під час інавгураційної промови, оскільки однією з головних цілей промовця є саме переконання слухачів у правильності вибору, у тому, що президент здатен виконати свої зобов'язання, сподівання виборців та бути гідним головою держави (Свинцова & Субботина, 2012, с. 143). У зв'язку з цим О. Й. Шейгал (2002) пропонує віднести інавгураційну промову до політичних перформативів, проводячи паралель між жанрами політичного дискурсу і мовленнєвими актами.

Інавгураційна промова – це перше офіційне звернення новообраного президента до народу та світової спільноти, під час якого політик має змогу безпосередньо донести до аудиторії всі заплановані положення і тези без ризику почути заперечення, бути перерваним чи висміяним (Шаповалова & Витютнева, 2015, с. 75), що свідчить про вагомий маніпулятивний потенціал інавгураційної промови. Образність, поєднання логічної аргументації з експресивними мовними засобами всіх рівнів, апелювання до почуття патріотизму й національної гордості під час інавгураційного звернення дозволяють досягнути сильного емоційного і прагматичного впливу на аудиторію (Арутюнова, 1998, с. 205), для реалізації якого промовець має у своєму розпорядженні весь спектр просодичних засобів, за допомогою яких можливо додатково підсилити окремі фрагменти повідомлення, привернути увагу слухачів до ключових понять висловлювання, зацікавити аудиторію виступом.

Вивчаючи фонетичний складник ораторського красномовства, О. Л. Фрейдина робить висновок, що варіювання просодичних засобів під час ораторського виступу створюють просодичні контрасти, які виконують експресивну функцію, забезпечують контакт між промовцем і аудиторією, та належать до арсеналу прийомів, які формують красномовство (2016, с. 164). У політичній риториці красномовству відводиться особливе місце, тому що воно є не джерелом естетичної насолоди, а засобом досягнення успіху.

Оскільки здатність людини концентрувати увагу дуже обмежена, слухачам важко сприймати довгу політичну промову, а варіювання просодичних параметрів дозволяє мовцеві уникнути монотонності та підвищити увагу слухачів. При цьому слід зазначити, що вдалий вибір просодичних засобів ґрунтується на двох основних принципах – доречності й різноманітності, на яких наголошували ще античні ритори (Тахо-Годи, 1978, с. 181). Про важливість говорити доречно писав також відомий юрист першої половини ХХ століття П. С. Пороховщиков (Сергеич, 2020, с. 61). Порушуючи у своїй праці “Искусство речи на суде” питання юридичного красномовства, П. С. Пороховщиков звертає увагу й на важливу роль інтонації під час публічного виступу, а саме на необхідності змін в інтонаційному оформленні мовлення з метою уникнення монотонності (там само).

Окрім варіативності просодії, важливе значення має і стиль мовлення політика, у якому, на думку Д. Кристала, повинні гармонійно поєднуватися експресивність та природність (Crystal, 2016, с. 132), оскільки саме завдяки їм реалізується головна мета ораторського виступу – установка на комунікативну взаємодію промовця і слухачів, тобто, якщо політик бажає справити позитивне враження на аудиторію, він має говорити так, щоб слухачі зрозуміли його, не докладаючи зусиль.

Композиційно інавгураційна промова складається з трьох частин – вступу, основної та завершальної частини, кожна з яких має свої прагматичні доміанти. Так, головним завданням вступної частини є встановлення контакту з аудиторією та підготовка слухачів до сприйняття повідомлення. Вступ до інавгураційних промов німецьких президентів має типову структуру – спершу промовець вітає всіх

присутніх, потім висловлює подяку попередньому президенту та окреслює коло проблем, які висвітлюватиме у своїй промові.

Франк-Вальтер Штайнмаєр, вітаючи присутніх, звертається до членів парламенту і гостей, використовуючи шаблонні фрази: *Herr Präsi'dent des 'Deutschen 'Bundestages* ↑ *ver'ehrte 'Mitglieder von 'Bundestag und 'Bundesrat* ↑ *verehrte 'Gäste aus dem 'Inn- und 'Ausland* ↑ *meine 'sehr verehrten 'Damen und 'Herren* ↑. Ця частина промови має на меті встановлення контакту з аудиторією, вона виголошується без пауз, із невеликою кількістю наголосів та в пришвидшеному темпі. Серед просодичних параметрів, які сприяють реалізації функції встановлення контакту, варто назвати передовсім мелодіку, що характеризується переважанням висхідного мелодійного контуру. Саме висхідна мелодика надає мовленню ознак дружнього, особистісно орієнтованого мовлення.

Часте використання висхідної мелодики притаманне також наступній частині промови, у якій новообраний президент висловлює подяку своєму попереднику. Проте слова вдячності вимовляються політиком у повільнішому темпі та з більшою кількістю пауз. Важливою просодичною ознакою для слів вдячності вважаємо також дрібне членування мовленнєвого потоку на ритмічні групи тривалістю 2 – 3 склади, а також рваний ритм із відносно рівномірним вживанням наголошених складів: *Wir 'alle* ↑ *'wollen Ihnen 'beiden heute* ↑ *von 'Herzen 'noch einmal be'danken* ↑ *und 'diese 'Dankbarkeit 'bleibt* ↓|| Ритмічний малюнок аналізованого фрагмента можна зобразити схематично, позначивши рисою (–) наголошені склади, а дужкою () – ненаголошені:

) –)

Як видно зі схеми, наголоси повторюються наприкінці фрази з інтервалом в 1 – 2 ненаголошені склади, що створює в слухачів враження рваного ритму, та разом зі сповільненим темпом і різким перепадом тону, який зафіксовано в цій частині повідомлення, сприяє додатковій акцентуації на словах *bedanken* і *Dankbarkeit*.

Суттєві варіювання просодичних параметрів спостерігаємо в основній частині промови, а саме на тих фрагментах, де мовець декларує принципи, якими керуватиметься у своїй діяльності, а також називає проблеми, вирішенням яких планує займатися на посаді. Для виділення важливих фрагментів повідомлення Ф.-В. Штайнмаєр використовує більш сильний наголос майже на кожному слові в поєднанні з уповільненим темпом мовлення та більш тривалими паузами, ніж в інших частинах виступу. Наприклад: *Sie haben die 'Einheit des 'Staates ver'körpert* ↑ *und be'fördert* ↓| *'einschließlich 'all dessen* → *wo'für unser Ge'meinwesen steht* ↑ *und 'weltweit ge'achten wird* ↓| *'Freiheit* ↑ *und Demokra'tie* ↓| *'Rechtsstaatlichkeit* ↓| *und 'Menschenrechte* ↓|| У наведеному прикладі за допомогою частішої паузації та наголосу політик привертає увагу слухачів до понять *Freiheit*, *Demokratie*, *Rechtsstaatlichkeit*, *Menschenrechte*, декларуючи важливість основоположних принципів функціонування сучасної Німеччини – вільної, демократичної, правової держави, у якій дотримуються прав людини.

Важливість дотримання демократичних засад як головне завдання сучасної Німеччини, а отже, й президента, є лейтмотивом інавгураційного звернення Ф.-В. Штайнмаєра. Слово *Demokratie* згадується політиком 33 рази, крім того, уживається іменник *Demokrate* (2 рази), а також прикметник *demokratisch* у різних словосполученнях – *demokratische Tradition*, *demokratische Institutionen*, *demokratische Gesellschaften*, *demokratischer Streit*. Щоразу акцент на слові *Demokratie* підсилюється за допомогою комплексу просодичних засобів – наголосу, пауз до або після слова, контрастних тональних і темпоральних змін. Проілюструвати це твердження можна

на такому прикладі: *Die Ge'schichte der "Weimarer Demokra'tie↓| ein Jubi'läum, das 'wir↑| im 'nächsten Jahr das 'hundertste 'Mal be'gehen↑| 'diese Ge'schichte 'zeigt doch→ dass die Demokra'tie↑| 'weder 'selbstverständlich↑| noch mit 'Ewigkeitsgarantie 'ausgestattet ist↓| Dass 'sie einmal er'rungen↑| auch 'wieder ver'loren gehen kann↑| 'wenn 'wir uns 'nicht um 'sie 'kümmern↓|* У наведеному уривку промови політик привертає увагу слухачів до поняття Weimarer Demokratie, виділяючи його за рахунок сильного наголосу та паузи після слова *Demokratie*. Крім того, це словосполучення вимовляється в розширеному тональному діапазоні з різким перепадом частоти основного тону між першим і другим наголошеними складами. Після ритмогрупи *"Weimarer Demokra'tie* мовець значно пришвидшує темп мовлення і сповільнює його лише на ритмогрупі *dass die Demokra'tie*, підкреслюючи таким чином значущість цих фрагментів промови.

Слід зауважити, що темп мовлення політика відіграє важливу роль у сприйнятті промови, хоча сам по собі не має значення. Різний темп може викликати в слухачів як позитивне, так і негативне враження залежно від обставин спілкування. Риторично значущими є не абсолютні показники темпу, а модифікації цього параметра. Так, швидкість мовлення політика зменшується на тих фрагментах повідомлення, де слухачам важливо слідкувати за змістом промови. Крім того, сповільнення темпу може бути сигналом високого ступеня риторичного впливу на слухачів (Фрейдіна, 2016, с. 163), як у такому фрагменті промови: *Dem Weg, den die Türkei in zwei Jahrzehnten nahm, fühlten wir uns sogar besonders verbunden – auch wegen der vielen Menschen türkischer Abstammung, die in Deutschland leben, arbeiten und hier zuhause sind.* Президент говорить про відносини між двома державами, проте його головна мета – привернути увагу слухачів до того, що громадяни Німеччини турецького походження є повноправними членами суспільства та почувуються в Німеччині як вдома. Досягається це саме внаслідок суттєвого сповільнення темпу на останній синтагмі – *die in 'Deutschland 'leben, 'arbeiten und 'hier zu'house sind*, – яке супроводжується частим наголошуванням та подрібненим членуванням мовленнєвого потоку на ритмоодиниці тривалістю 2 – 3 склади.

Прискорення темпу мовлення може мати під час публічного виступу різне прагматичне навантаження. З одного боку, швидке промовляння фрагментів промови свідчить про неважливість інформації, яка в них міститься. Однак у комплексі з іншими просодичними засобами – підвищеною гучністю, більш сильним і частим наголошуванням, різким спадом мелодики в кінці фрази – пришвидшений темп створює емоційну напругу, захоплює слухачів, активізує їхню увагу. Наприклад: *'Wer soll denn 'glauben↑| dass nach dem 'blutigen 'zwanzigsten Jahr'hundert↑ und den 'Lehren aus zwei 'Weltkriegen* (пришвидшений темп)↑| *'ausgerechnet die 'alten 'Muster von 'Abschottung und 'nationaler Eife'rei* (швидкий темп, підвищена гучність)↓| *die 'Welt 'friedlicher machen* (сповільнення темпу, суттєве зменшення гучності)↓|. Виділений фрагмент виступу характеризується значним прискоренням темпу мовлення та поступовим наростанням гучності, яка досягає свого максимуму на ключових поняттях *"alten 'Muster* і *"nationaler Eife'rei*. Паузи, які використані на початку та в кінці фрагмента, також виконують риторичну функцію.

У завершальній частині промови президент підбиває підсумки свого виступу та знову повертається до наріжної теми інавгураційного звернення – демократії як невід'ємної частини німецького суспільства, підкреслюючи вирішальну роль кожного громадянина в демократичному суспільстві та закликаючи таким чином до об'єднання зусиль заради підтримки демократичних принципів у Німеччині та у світі:

(1) *'Wer also → wenn nicht 'wir → ist ge'fragt↓| 'mutig für die Demokra'tie zu 'streiten↓| wenn sie 'heute 'weltweit 'angefochten wird* (сповільнений темп)↓|

(2) *'Das ist der 'Mut↑ von dem ich 'spreche↑ das ist der 'Mut↑ den wir 'brauchen* (пришвидшений темп)↑|

(3) *'Keinen 'Kleinmut↓| 'dafür gibt es keinen 'Grund↓| 'Keinen 'Hochmut↓| 'davon hatten wir in 'Deutschland ge'nug↓| 'Sondern den 'tatkräftigen↑| den 'lebens'zugewandten 'Mut↑ von Demo'kraten↓| 'den 'brauchen wir* (сповільнений темп)↓|

Просодія завершальної частини вирізняється високою варіативністю насамперед таких параметрів, як темп мовлення та мелодика. Зважаючи на просодичне оформлення, завершальний фрагмент виступу Ф.-В. Штайнмаєра можна розділити на три частини, як показано у прикладі вище, кожній із яких притаманна специфічна реалізація мелодійного й темпорального компонентів мовлення.

Як видно з наведеного прикладу, політик починає говорити в дещо сповільненому темпі. Крім того, у першій частині переважають рівний та спадний мелодійний контур навіть там, де за правилами німецького інтонування тон мав би підвищуватися. Така реалізація мелодики в комплексі зі сповільненим темпом мовлення свідчить про рішучість мовця, впевненість у своїх словах та сприймається слухачами як констатація факту, повідомлення інформації, що не потребує обговорення. Схоже просодичне оформлення характерне й для третьої, завершальної, частини виступу. Однак у цьому випадку прагматичне навантаження темпу і частих спадів мелодики підсилюється ще й за рахунок частих наголошувань, і як результат – більш подрібненого членування мовленнєвого потоку. Контрастне просодичне оформлення вирізняє другу частину аналізованого абзацу, у якій темп мовлення суттєво пришвидшується, створюючи певну напругу, яка підсилюється внаслідок висхідного мелодійного контуру, що оформлює кожну ритмогрупу цієї фрази.

Висновки. Під час виступу з інавгураційною промовою президент, безумовно, здійснює прагматичний вплив на аудиторію – інформує, переконує, спонукає до дії, а також емоційно впливає на адресата з метою маніпулювання його свідомістю. Кожна композиційна частина інавгураційної промови виконує свої специфічні функції, вирізняється особливостями в просодичному оформленні, яке корелює із семантикою та прагматикою відповідного фрагмента виступу. Так, вступ, що покликаний встановити контакт зі слухачами та налаштувати їх на сприйняття промови, реалізується в нормальному або дещо сповільненому темпі з переважанням висхідної мелодики і без значних змін тонального діапазону. Для основної частини, головне завдання якої – формування в слухачів позитивного образу новообраного президента, який здатен гідно виконувати покладені на нього зобов'язання, притаманна висока варіативність просодичних параметрів. Суттєві зміни просодії відбуваються на семантично значущих фрагментах виступу: з метою активізації уваги слухачів використовується більш часте наголошення, сповільнення темпу мовлення, паузи, а також промовляння фрагментів у розширеному тональному діапазоні. Серед характерних ознак завершальної частини варто назвати спадний мелодійний контур.

Виконане дослідження демонструє риторичний потенціал, закладений у просодії усного мовлення політиків, а той факт, що текст промови виголошується лише один раз, свідчить про важливість правильного, доцільного вибору просодичних засобів та про неминучі негативні наслідки від будь-яких, навіть найменших, недоліків у просодичному оформленні інавгураційної промови.

Перспективи подальших досліджень. Одержані результати не лише розкривають специфіку інавгураційної промови як одного з різновидів політичного дискурсу, але й створюють підґрунтя для вивчення прагмафонетичних особливостей різних жанрів публічного мовлення політиків, зокрема в зіставному аспекті, у чому вбачається перспектива подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

- Андрущенко, І. О. (2017). Просодичне оформлення інавгураційних і партійних промов збудливими акцентуєваними особистостями. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*, 67, 29-33.
- Аникян, Т. С. (2021). Экспрессивный потенциал просодии в инавгурационной риторике (на материале обращения Джозефа Байдена в 2021 году). *Litera*, 8, 70-80. DOI: <https://doi.org/10.25136/2409-8698.2021.8.36334>
- Арутюнова, Н. Д. (1999). *Язык и мир человека*. Москва: Языки русской культуры.
- Афанасьева, О. М. (2021). *Прагматика ритуалізованої англомовної комунікації* (Докторська дисертація). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
- Білоніжка, Є. С., & Чіжова, Н. В. (2021). Лінгвостилістичні засоби інавгураційної промови президента США Джозефа Р. Байдена-молодшого. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 48(1), 12-15. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-1.3>
- Долинський, Є. В. (2021). Риторичні прийоми у політичних промовах американських лідерів як засоби маніпуляції суспільною свідомістю громадян. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація*, 1, 45-51. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2021-1-7>
- Дячук, Н. В. (2018). Особливості політичного мовлення в інавгураційній промові. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія": серія "Філологія"*, 2(70), 76-79.
- Євтушина, Т., & Дідур, Л. (2020). Культуромовний аспект політичного дискурсу В. Зеленського (на матеріалі звернень періоду карантину). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 31(2), 11-15. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/31.213832>
- Мілова, М. І., & Стеценко, М. Р. (2017). "Тронні промови" як символічний ресурс влади: український контекст. *Політичне життя*, 1-2, 68-73.
- Нестеренко, Е. Ю. (2017). Динамика обращений в американской, русской и британской политической коммуникации. *Вестник ВолГУ. Серія 2, Языкознание*, 16(3), 188-198. DOI: <https://doi.org/10.15688/jvolsu2.2017.3.19>
- Петлюченко, Н. В. (2016). Контрастивная специфика президентского харизматического дискурса Германии и Украины. *Одеський лінгвістичний вісник*, 8, 147-151.
- Савчук, В. І. (2018). Стратифікації жанрового розмаїття текстів промов президентів Сполучених Штатів. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI(45), 66-69. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-152VI45-14>
- Свинцова, Ж. В., & Субботина, М. В. (2012). Эмоциональная составляющая инавгурационных речей. *Вестник ЧГПУ им. И. Я. Яковлева*, 2(2), 141-146.
- Сейранян, М. Ю. (2016). *Конфликтный политический дискурс и его просодическая реализация (на материале политических дебатов в парламенте Великобритании)* (Докторская диссертация). Московский педагогический государственный университет, Москва.
- Семотюк, О. Л., & Мараховська, Н. О. (2011). Інавгураційні промови українських та німецьких президентів: контент-аналіз комунікативних стратегій. *Нова філологія*, 44, 134-137.
- Сергеич, П. (2020). *Искусство речи на суде*. Киев: Центр учебной литературы.
- Стрій, Л. І. (2014). Структурно-композиційні особливості інавгураційної промови як жанру політичного дискурсу. *Слов'янський збірник*, 18, 240-248.

- Тахо-Годи, А. А. (ред.). (1978). *Античные риторика*. Москва: Изд-во Московского университета.
- Фрейдина, Е. Л. (2016). Вариативность просодии как основа красноречия. *Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова*, 5, 162-165.
- Шаповалова, Т. А., & Витютнева, А. с. (2015). Манипулятивный потенциал эпидейктической речи. *Вестник Томского государственного университета. История*, 6(38), 74-78.
- Шейгал, Е. И. (2002). Инаугурационное обращение как жанр политического дискурса. *Жанры речи*, 3, 205-214.
- Campbell, K. K., & Jamieson, K. H. (2017). Rhetoric and Public Address. In M. J. MacDonald (Ed.), *The Oxford Handbook of Rhetorical Studies*. Retrieved from <https://www.law.upenn.edu/live/files/10490-rhetoric-and-presidential-politicspdf>
- Crystal, D. (2016). *The Gift of the Gab. How Eloquence Works*. New-Haven and London: Yale University Press.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*. Abgerufen von <http://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html#BJNR000010949BJNG000600314>

REFERENCES

- Andruschenko, I. O. (2017). Prosodychne oformlennia inavhuratsijnykh i partijnykh promov zbudlyvymy aktsentujovanymy osobystostiamy. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiia". Serii "Filolohichna"*, 67, 29-33.
- Anikyan, T. S. (2021). Ekspresivnyj potencial prosodii v inavguracionnoj rirorike (na materiale obrashcheniya Dzhozefa Bajdena v 2021 godu). *Litera*, 8, 70-80. DOI: <https://doi.org/10.25136/2409-8698.2021.8.36334>
- Arutyunova, N. D. (1999). *Yazyk i mir cheloveka*. Moskva: Yazyki russkoj kul'tury.
- Afanas'ieva, O. M. (2021). *Prahmatyka rytualizovanoi anhlomovnoi komunikatsii* (Doktors'ka dysertatsiia). Kyivs'kyj natsional'nyj universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv.
- Bilonizhka, Ye. S., & Chizhova, N. V. (2021). Lihvostylistychni zasoby inavhuratsijnoi promovy prezidenta SShA Dzhozefa R. Bajdena-molodshoho. *Naukovyj visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 48(1), 12-15. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-1.3>
- Dolyns'kyj, Ye. V. (2021). Rytorychni pryjomy u politychnykh promovakh amerykans'kykh lideriv iak zasoby manipuliatsii suspil'noiu svidomistiu hromadian. *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Serii Hermanistyka ta mizhkul'turna komunikatsiia*, 1, 45-51. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2021-1-7>
- Diachuk, N. V. (2018). Osoblyvosti politychnoho movlennia v inavhuratsijnij promovi. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiia": serii "Filolohiia"*, 2(70), 76-79.
- Yevtushyna, T., & Didur, L. (2020). Kul'turomovnyj aspekt politychnoho dyskursu V. Zelens'koho (na materiali zvernenn' periodu karantynu). *Aktual'ni pytannia humanitarnykh nauk*, 31(2), 11-15. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/31.213832>
- Milova, M. I., & Stetsenko, M. R. (2017). "Tronni promovy" iak symvolichnyj resurs vlady: ukrains'kyj kontekst. *Politychne zhyttia*, 1-2, 68-73.
- Nesterenko, E. YU. (2017). Dinamika obrashchenij v amerikanskoj, russkoj i britanskoj politicheskoi kommunikacii. *Vestnik VolGU. Seriya 2, Yazykoznanie*, 16(3), 188-198. DOI: <https://doi.org/10.15688/jvolsu2.2017.3.19>
- Petlyuchenko, N. V. (2016). Kontrastivnaya specifiika prezidentskogo harizmaticheskogo diskursa Germanii i Ukrainy. *Odes'kyj lnhvistychnyj visnyk*, 8, 147-151.

- Savchuk, V. I. (2018). Stratyfikatsii zhanrovoho rozmaittia tekstiv promov prezydentiv Spoluchenykh Shtativ. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI(45), 66-69. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-152VI45-14>
- Svincova, ZH. V., & Subbotina, M. V. (2012). Emocional'naya sostavlyayushchaya inauguracionnyh rechej. *Vestnik CHGPU im. I. YA. YAKovleva*, 2(2), 141-146.
- Sejranyan, M. YU. (2016). *Konfliktnyj politicheskij diskurs i ego prosodicheskaya realizaciya (na materiale politicheskikh debatov v parlamente Velikobritanii)* (Doktorskaya dissertaciya). Moskovskij pedagogicheskij gosudarstvennyj universitet, Moskva.
- Semotiuk, O. L., & Marakhovs'ka, N. O. (2011). Inavhuratsijni promovy ukrains'kykh ta nimets'kykh prezydentiv: kontent-analiz komunikatyvnykh stratehij. *Nova filolohiia*, 44, 134-137.
- Sergeich, P. (2020). *Iskusstvo rechi na sude*. Kiev: Centr uchebnoj literatury.
- Strij, L. I. (2014). Strukturno-kompozytsijni osoblyvosti inavhuratsijnoi promovy iak zhanru politychnoho dyskursu. *Slov'ians'kyj zbirnyk*, 18, 240-248.
- Taho-Godi, A. A. (red.). (1978). *Antichnye ritoriki*. Moskva: Izd-vo Moskovskogo universiteta.
- Frejdina, E. L. (2016). Variativnost' prosodii kak osnova krasnorechiya. *Vestnik KGU im. N.A. Nekrasova*, 5, 162-165.
- Shapovalova, T. A., & Vityutneva, A. S. (2015). Manipulyativnyj potencial epidejkticheskoi rechi. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Istorija*, 6(38), 74-78.
- Shejgal, E. I. (2002). Inauguracionnoe obrashchenie kak zhanr politicheskogo diskursa. *Zhanry rechi*, 3, 205-214.
- Campbell, K. K., & Jamieson, K. H. (2017). Rhetoric and Public Address. In M. J. MacDonald (Ed.), *The Oxford Handbook of Rhetorical Studies*. Retrieved from <https://www.law.upenn.edu/live/files/10490-rhetoric-and-presidential-politicspdf>
- Crystal, D. (2016). *The Gift of the Gab. How Eloquence Works*. New-Haven and London: Yale University Press.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*. Abgerufen von <http://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html#BJNR000010949BJNG000600314>

Дата надходження до редакції 21.02.2022.
Ухвалено до друку 16.06.2022.

Відомості про автора

<p>Вольфовська Ольга Олександрівна,</p> <p>кандидат філологічних наук, докторант кафедри германської і фіно-угорської філології ім. проф. Г. Г. Почепцова Київського національного лінгвістичного університету e-mail: olga.volfovsk@gmail.com</p>		<p>Сфера наукових інтересів:</p> <p>фонетика, фонологія, риторика, політичний дискурс</p>
--	--	--